

2111

Výroční (průběžná) zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2016 – zakázka č. 2111

Název projektu: Uplatňování dramatické výchovy v předškolním vzdělávání a její vliv na rozvoj tvořivosti dětí předškolního věku

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel:

PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Ústav primární a preprimární edukace, PdF UHK

Studenti navazujícího magisterského studia 1. ročníku oboru Pedagogika předškolního věku PdF UHK:

Zuzana Váňová, ID: P15P0887

Jana Kottasová, ID: P15P1060

Anna Jungrová, ID: P15P1070

Celková částka přidělené dotace: 101775,-Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu (max. 2 strany)

Dramatická výchova je poněkud mladou vědní disciplínou a její filozofie přináší důraz na respektování osobnosti dítěte s větší možností rozvoje samostatnosti, otevřenosti a tvořivosti. V moderním pojetí předškolní pedagogiky se akcentuje aktivní a zážitkové učení. Otevřel se větší prostor pro osobnostně orientované předškolní vzdělávání, které umožňuje učení na základě vlastního hledání, objevování a získávání zkušeností. A právě tento způsob vzdělávání velmi intenzivně koresponduje se systémem dramatické výchovy, který obsahuje velký potenciál podporující právě osobnostního a sociálního rozvoje člověka s akcentem na rozvoj tvořivosti. Podle Švejdové (2001) je neodbornost učitelů a jejich vzdělávání v oboru dramatické výchovy jedním z největších úskalí při využití dramatu ve výchově a vzdělávání.

Otázkou proto zůstává, zda učitelky mateřských škol doceňují potenciál dramatické výchovy v edukaci a zda ho dokáží smysluplně a cíleně využít k výše uvedeným aspektům a hlavně k rozvoji tvořivosti u dětí předškolního věku. Ve výzkumném šetření nás zajímaly odpovědi na otázky: Využívají učitelky mateřských škol dramatickou výchovu v praxi? Pochopily správně metodické postupy a aplikaci metod a technik dramatické výchovy v edukaci? Vytvářejí učitelky mateřských škol prostřednictvím dramatické výchovy dostatečný prostor pro rozvoj tvořivosti dětí?

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit uplatňování dramatické výchovy v edukaci učitelek mateřských škol a vliv dramatické výchovy na rozvoj tvořivosti dětí předškolního věku. Specifikace cílů byla následující:

1. Zjistit, jestli učitelky mateřských škol uplatňují ve své edukaci metody a techniky dramatické výchovy.
2. Zjistit a porovnat úroveň rozvoje tvořivosti u dětí předškolního věku v mateřských školách, kde učitelky uplatňují dramatickou výchovu s dětmi ve třídách MŠ, kde se dramatická výchova neuplatňuje.

Výzkumné šetření bylo koncipováno v několika fázích: Studium odborné literatury, analýza současné situace, příprava výzkumného nástroje – dotazník, vyhodnocení, oslovením tříd mateřských škol, kde se uplatňuje dramatická výchova v edukaci – expertní skupina a kde se neuplatňuje – kontrolní skupina, získávání podkladů prostřednictvím testu tvořivosti u dětí v předškolním věku, prezentace výsledků na indexované konferenci: 18th International Conference on Education, Research and Innovation – ICERI2016 ve dnech 18. – 19. srpna v Kuala Lumpur v Malajsii.

Výzkumný soubor v první části výzkumu tvořili pedagogičtí pracovníci mateřských škol v rámci ČR s konkrétním oslovením pedagogů z Královehradeckého a Pardubického kraje v počtu 260 respondentů. V druhé části výzkumu to byly děti mateřských škol, kde se uplatňuje dramatická výchova – experimentální skupina a děti, kde se dramatická výchova v edukaci neuplatňuje – kontrolní skupina. Počet respondentů bylo 80 dětí.

Ve výzkumném šetření byly použité výzkumné metody - dotazník a Urbanův test tvořivosti. V první části výzkumného šetření byl použit strukturovaný dotazník vlastní konstrukce, který zjišťoval uplatňování metod a technik dramatické výchovy v edukaci u učitelek mateřských škol. Získané údaje byly zpracovány pomocí popisných deskriptivních metod a korelací v NCSS10. V druhé části byl uplatněn standardizovaný Urbanův test tvořivosti u dětí ve třídách (experimentální skupina), kde učitelky dramatickou výchovu v edukaci využívají a ve vybraných třídách (kontrolní skupina), kde se dramatická výchovy nevyužívá.

Studentky se podílely na analýze současné situace a studia odborné literatury k problematice dramatické výchovy a tvořivosti, na přípravě a distribuci dotazníků, na vyhodnocování testů tvořivosti a jsou spoluautorkami výsledného odborného textu, jehož výsledky jsou prezentované v odborném periodiku s vazbou na RIV.

Shrnutí výzkumného šetření

Výsledky výzkumného šetření přinesly velmi zajímavá zjištění v konkrétních aspektech aplikovaných prostřednictvím dramatické výchovy v předškolní edukaci. Pozitivní zjištění je, že pedagogové uplatňují metody a techniky v předškolní edukaci. Otázkou zůstává, do jaké míry je jejich aplikování metod a technik odborně podložené a smysluplně promyšlené nebo zůstává pouze intuitivní. Získaly jsme silné signály pro konkrétnější a hlubší další výzkumné zkoumání. Zjistily jsme, že pedagogové uplatňují více známější metody a techniky dramatické výchovy a jejich aplikaci dokáží adekvátně využívat, ale zároveň se ukázalo, že pedagogové mají rezervy s proniknutím v dramatické výchově do větší hloubky metod a technik. Zjistilo se, že ne všichni mají dostatečnou orientaci v teoretickém základu dramatické výchovy. Chybí jim konkrétnější poznatky o metodách a technikách, které jsou méně frekventovaných právě v předškolní edukaci. Výsledky potvrzují poměrně vysoké procento uplatňování například dramaturgie jako tradičního prostředku dramatické výchovy, což je na jedné straně potěšující, ale na druhé vznikají otázky, co je příčinou preference tohoto prostředku a setrvávání u tradičního pohledu na dramatickou výchovu v edukaci.

Nepodařilo se zjistit, jestli uplatňují vysokoškolsky vzdělané učitelky více metody a techniky dramatické výchovy než středoškolsky vzdělané. Proto budeme s výsledky dále pracovat a komparovat je z dalšího úhlu pohledu. Ale už teď se ukazuje jako diskutabilní skutečnost, že téměř polovina tázaných pedagogů operuje s poznatky a zkušenostmi z dramatické výchovy v tradičním pojetí. Zjištěné informace nás vedou k přesvědčení, že si dramatická výchova v předškolní edukaci zaslouží větší pozornost právě prostřednictvím výzkumného šetření, které může podpořit její opodstatnění a smysl v uplatňování v edukaci mateřských škol. Ve specifickém výzkumu jsme provedli statistické vyhodnocení závislostí odpovědí respondentů a ukázalo se například zajímavé zjištění korelací například u položky *praxe versus tematické celky a praxe a dramatická výchova*.

Výzkumné šetření zaměřené na komparaci rozvoje tvořivého myšlení u dětí předškolního věku v mateřských školách přineslo pozoruhodné výsledky. Výsledky uskutečněného výzkumu v třídách mateřských škol – experimentální a kontrolní skupiny - ukazují o 6 bodů v průměru navýšení rozvoje tvořivosti u experimentální skupiny dětí, kde se uskutečňuje edukace prostřednictvím dramatické výchovy, v porovnání s kontrolní skupinou. Zároveň je potřebné brát do úvahy, že rozvoj tvořivosti podporují i další faktory a podmínky výše uváděné v textu. Ale přesto jsou prezentované výsledky zajímavé a přinášejí výzvu uskutečnit komparaci u více skupin respondentů v dalším výzkumném šetření.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

prezentace výsledků na ICERI 2016 : 18th International Conference on Education, Research and Innovation v Kuala Lumpur ve dnech 18. -19. 2016 v Malajsii.

příspěvky s názvy:

The Use of Methods and Techniques of Drama Education with Kindergarten Teachers

odkaz: <http://waset.org/...use-of-methods-and-techniques-of-dram...>

The Impact of Drama Education on Creativity Development at Preschool Children

Odkaz: <http://waset.org/.../the-impact-of-drama-education-on-creativity-develo>

Uvedené publikační výstupy byly zadány do OBD s vazbou na RIV.

Přehled realizovaných výdajů:

a) **Osobní náklady = 0**

b) **Stipendia = 11 000,- Kč**

Zuzana Váňová, ID: P15P0887 (stipendium 3 000,- Kč)

bankovní účet: 246673598/0300

Jana Kottasová, ID: P15P1060 (stipendium 4 000,- Kč)

bankovní účet: 2800605410/2010

Anna Jungrová, ID: P15P1070 (stipendium 4 000,- Kč)

bankovní účet: 107-3911780267/0100

Stipendium pro tři studentky bylo uděleno za vykonanou práci v rámci projektu – podílely se na přípravě a administraci výzkumného nástroje, sběru dat a vyhodnocení výsledků. Zároveň jsou vedeny jako spoluautorky výstupu z projektu. Dvě studentky se podílely více na závěrečném vyhodnocení SV, proto jim byl udělen návrh na zvýšení stipendia – viz. příloha D - žádost o změnu čerpání finančních prostředků.

c) **Materiálové náklady = 3993,43 + 1819,- + 21 411, 57 = 27 224,- Kč**

Nákup kancelářských potřeb, literatury a pomůcek ICT. Byly použité na přípravu výzkumných nástrojů, tisk záznamových archů, průběžných výsledků, závěrečné zprávy.

V rámci projektu došlo k navýšení rozpočtu na nákup notebooku a externího disku.

d) **Další provozní náklady = 371, 80 + 433,87 Kč**

e) **Náklady nebo výdaje na služby = 14861,- Kč + 12600,- = 27 461,- Kč**

Uvedená částka byla využita na zaplacení konferenčních poplatků na

18th International Conference on Education, Research and Innovation – ICERI2016 ve dnech 18. – 19. srpna v Kuala Lumpur v Malajsii. - Konferenční poplatky, částka na překlady konferenčních příspěvků

f) **Doplňkové náklady = 0,- Kč**

g) **Cestovné = 34583,- Kč + 680,- pojištění = 35263,-**

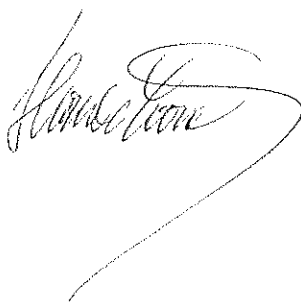
Do této kategorie spadají diety, ubytování, jízdné a pojištění.

Povinné přílohy:

- a) Příloha A,B - kopie publikačních výstupů
- b) Příloha C - výpis (export) z OBD
- c) Příloha D - žádost o změnu čerpání rozpočtu projektu
- d) Příloha E - vyúčtování dotace - „Výsledovka po účtech s pohyby“ z ekonomického informačního systému Magion

Datum: 4. 1. 2017

Podpis odpovědného řešitele

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Hana Konecna', written in a cursive style.